

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11 -1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
національної безпеки, права та
міжнародних відносин

27 серпня 2024 р., протокол № 8

Голова Вченої ради

Лариса СЕРГІЄНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Країнознавство»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 052 «Політологія»

освітньо-професійна програма «Політичний менеджмент та PR»
факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин
кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту

Схвалено на засіданні кафедри
міжнародних відносин і
політичного менеджменту

27 серпня 2024 р., протокол № 6
Завідувач кафедри

Вікторія ЗАГУРСЬКА-
АНТОНЮК

Гарант освітньо-професійної
програми

Віктор ПАЩЕНКО

Розробники: доктор філософії з історії та археології,
ст. викладач кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
ВОЙТЮК Олена

Житомир
2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 2

Робоча програма навчальної дисципліни «Країнознавство» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 052 «Політологія» освітньо-професійна програма «Політичний менеджмент та PR» затверджена Вченою радою факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин від 27 серпня 2024 р., протокол № 8.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 052 «Політологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	–
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи – 2,6	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	– год.
		Практичні	
		16 год.	– год.
		Лабораторні	
		– год.	– год.
		Самостійна робота	
		42 год.	– год.
Вид контролю: залік			

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є надання глибокого розуміння різних аспектів географічних, політичних, економічних, соціальних та демографічних реалій окремих країн та регіонів світу; формування комплексної картини про інші країни, їхню історію, культуру та міжнародні відносини з іншими державами.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- засвоїти теоретичні основи та методи комплексного країнознавства;
- ознайомити з традиційними підходами та новітніми концепціями країнознавства;
- охарактеризувати і зрозуміти різноманітність культур, політичних систем та історичних шляхів розвитку різних країн;
- вивчити географічні, історичні, культурні, геополітичні, соціально-економічні, політико-правові та демографічні особливості розвитку країн і регіонів світу;
- з'ясувати їх вплив на зовнішньоекономічну політику держав і міжнародні відносини;
- сформувати національну свідомість на засадах толерантності, взаємоповаги до інших культур та народів;
- встановити вплив процесів демократизації в глобальному світі та регіональних проблем на розвиток іноземних країн;
- окреслити роль геополітичного положення різних країн та регіонів у розвитку світового порядку та глобальних відносин.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 052 «Політологія»:

ЗК 04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 5

СК 05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 052 «Політологія»:

РН 10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

РН 13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; шукати, аналізувати та використовувати інформацію; порівнювати різні точки зору та формувати власну думку; вести конструктивну дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;
- *уміння виступати привселюдно*: вміння публічно презентувати результати власних досліджень; висловлювати свої думки та відповідати на запитання;
- *гнучкість і адаптивність*: уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;
- *лідерські якості*: уміння прогнозувати можливі сценарії розвитку подій;
- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, доброчесність, повага до оточуючих; відповідальності за майбутнє своєї країни та свого народу.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Методологічні основи країнознавства

Тема 1. Теоретичні основи країнознавства (ЗК07; СК03; РН10)

Зміст країнознавства як науки. Основні об'єкти країнознавчих досліджень. Періоди становлення та розвитку країнознавства, формування його теоретичного підґрунтя. Провідні наукові школи країнознавства. Функції та особливі методи досліджень країнознавства. Дефініції «країна», «держава» та «суспільство».

Сутність географічного, історичного, соціально-політичного, суспільно-економічного, культурно-етнографічного аспектів і міжнародних відносин країни як об'єктів країнознавчих досліджень.

Тема 2. Типологізація та регіоналізація країн світу (ЗК07; СК03; РН10)

Особливості типології, класифікації та регіоналізації у країнознавстві.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 6

Географічне положення та кордони країн. Регіони світу – країни: Європи, Азії, Африки, Америки, Австралії та Океанії. Сучасні типологічні схеми країн світу. Основні критерії регіоналізації світового політичного простору.

Регіоналізація світу. Економіко-географічне та геополітичне положення країн. Типологія країн за географічним положенням, розмірами території, чисельністю населення, політичним режимом, статусом і структурою суспільства, формою державного устрою, ідеологічною орієнтацією. Поняття та властивості території. Функції території. Поняття простору. Територіальна структура.

Історико-географічні, цивілізаційні, етнокультурні, етнолінгвістичні та релігійні карти світу. Країнознавчі аспекти народонаселення та демографії. Тенденцій розвитку урбанізованих територій. Суперечності географічного та політологічного підходів. Форми правління та види адміністративно-територіального устрою країн світу.

Тема 3. Етапи формування політичної карти світу (ЗК07; СК03; РН13)

Фізико- та економіко-географічне, екологічне, соціально-політичне положення країн. Основні об'єкти політичної карти світу. Зміни на політичній карті світу в історичному контексті. Античні держави, країни Стародавнього Сходу, держави епохи феодалізму та колоніалізму. Політична карта світу після Першої та Другої світових воєн. Холодна війна, вплив на світові політичні процеси. Крах світової соціалістичної системи. Новий світовий порядок кінця XX ст. - XXI ст.

Визначення кордонів у державах світу. Вивчення політичних кордонів з точки зору можливостей прикордонного співробітництва, транскордонних зв'язків, територіальних спорів і претензій. Вплив географічних чинників на стратегічні позиції держав у світовому просторі Політико-територіальні утворення з різним міжнародним правовим статусом. Визначення геополітичного потенціалу країни.

Тема 4. Концепція регіоналізму у політичних відносинах (ЗК07; СК03; РН13)

Політичні блоки та альянси в сучасному світі. Вплив регіональних організацій на суверенітет держав. Регіональні конфлікти та їх політичні наслідки. Роль великих держав у регіоналізації. Міжнародна політика і регіональні безпекові структури.

Нова роль регіональних сил у глобальній політиці. Регіоналізація та міжнародне право. Ідеологічні аспекти регіоналізації. Перспективи та виклики регіоналізації у XXI ст. Міжнародний імідж держав. Оцінка впливу глобалізації на міждержавний розвиток. Демократизація як глобальна тенденція світового розвитку. Міжнародна ринкова економіка та її риси.

Тема 5. Ключові аспекти культурної спадщини в країнознавстві (ЗК04; СК03; СК05; РН10; РН13)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 7

Традиції, звичаї та релігійні практики як чинники культурної ідентичності народів світу. Найвідоміші архітектурні пам'ятки світу. Живопис, скульптура, архітектура та інші форми мистецтва як відображення естетичної та культурної цінності країни. Культурна спадщина країн в літературному та мовному контексті. Історія мистецтва, визначні художники. Традиційна музика. Видатні композитори. Танцювальні традиції. Найвідоміші страви країн світу. Святкові страви і трапези.

Міграційні процеси, вплив на культуру. Культурна адаптація, збереження традицій. Міжкультурна комунікація. Культурний обмін та міжнародні події. Туристичні напрямки та популярність країн. Етичний та сталий туризм. Етнічний склад населення, його класифікація. Етнічний портрет країни.

Змістовий модуль 2. Країнознавча характеристика держав світу

Тема 6. Країнознавчий аналіз європейських держав (ЗК04; СК05; РН10)

Характеристика головних високорозвинених держав Європи. Спільні та відмінні риси політичного та економічного життя. Міні- та мікро- держави Європи. Особливості історичного розвитку країни Центрально-Східної Європи.

Географічно-країнознавча характеристика Західної, Східної Північної та Південної Європи. Міжнародні відносини та політична система в Польщі, Німеччині, Франції, Італії, Швейцарії, Скандинавських країнах, Великій Британії. Політичні норми та принципи, ідеологія та культура. Місце країн у системі світового господарства.

Країни Бенілюкс. Особливості міні- (Бельгія, Нідерланди, Люксембург) та мікро- (Ватикан, Монако, Ліхтенштейн, Андорра, Республіка Сан-Марино) держав Європи.

Тема 7. Специфіка розвитку країн Азії та Африки (ЗК04; СК05; РН10)

Політична система, форма правління, державного устрою та політичний режим країн Центральної Азії: Узбекистан; Південної Азії: Індія; Південно-Західної Азії: Іран, Ірак; Східної Азії: Китай, Японія; Південно-Східної Азії: Індонезія. Економіко-географічна характеристика. Роль Комуністичної партії КНР. «Японське економічне диво». Особливості історичного розвитку та культури. Менталітет і світогляд китайців та японців. Географічне положення, населення, природні ресурси, політична система, міжнародні та зовнішньоекономічні відносини росії як євразійської країни. Вплив ісламу на держави.

Географічні обмеження та рельєф країн Африки. Сучасні політичні проблеми та конфлікти. Історико-географічна характеристика, форма правління та державний устрій, політичний режим і політична система країн Північної Африки: Єгипет; Західної Африки: Нігерія; Центральної Африки: Демократична Республіка Конго; Східної Африки: Кенія; Південної Африки: Південно-Африканська Республіка. Кліматичні особливості різних регіонів Африки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 8

Традиції та культурні особливості різних етнічних груп. Розподіл етнічних груп в різних країнах. Система освіти та охорони здоров'я. Загальна характеристика економіко-соціальної системи. Роль Африки у світовій спільноті.

Тема 8. Особливості країн Америки, Австралії та Океанії (ЗК04; СК05; РН10)

Географічне розташування, природно-кліматичні умови і сировинні ресурси країн Північної Америки: Сполучені Штати Америки, Канада, Мексика; Південної Америки: Бразилія, Аргентина, Чилі; Центральної Америки: Куба. Політична система, політичний розвиток та соціально-економічний розвиток США. Адміністративно-територіальний поділ США. Найбільші міста. Політична система та політичний розвиток. Основні етапи розвитку канадської політичної мультикультурної державності Особливості соціально-економічного розвитку. Господарство країн, галузева та територіальна структура, зовнішньоекономічні зв'язки. Участь США та Канади у міжнародних організаціях.

Фізично-географічна характеристика Австралії, Нової Зеландії та Океанії: океани, острови, ріки, гори. Політична система країн. Економічні та міжнародні відносини. Вплив глобальних викликів, зокрема зміна клімату, на політичну та економічну ситуацію. Економіка та соціальний розвиток. Вплив європейської колонізації та культурного обміну на регіональну ідентичність. Традиційні культури, мови, релігії та звичаї аборигенів і місцевих народів, їх взаємодія з європейцями.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 9

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1. Методологічні основи країнознавства								
Тема 1. Теоретичні основи країнознавства	11	4	2	5	-	-	-	-
Тема 2. Типологізація та регіоналізація країн світу	11	4	2	5	-	-	-	-
Тема 3. Етапи формування політичної карти світу	11	4	2	5	-	-	-	-
Тема 4. Концепція регіоналізму у політичних відносинах	11	4	2	5	-	-	-	-
Тема 5. Ключові аспекти культурної спадщини в країнознавстві	11	4	2	5	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 1	55	20	10	25	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Країнознавча характеристика держав світу								
Тема 6. Країнознавчий аналіз європейських держав	12	4	2	6	-	-	-	-
Тема 7. Специфіка розвитку країн Азії та Африки	12	4	2	6	-	-	-	-
Тема 8. Особливості країн Америки, Австралії та Океанії	11	4	2	5	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 2	35	12	6	17	-	-	-	-
ВСЬОГО	90	32	16	42	-	-	-	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 10

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Методологічні основи країнознавства			
1	Тема 1. Теоретичні основи країнознавства	2	-
2	Тема 2. Типологізація та регіоналізація країн світу	2	-
3	Тема 3. Етапи формування політичної карти світу	2	-
4	Тема 4. Концепція регіоналізму у політичних відносинах	2	-
5	Тема 5. Ключові аспекти культурної спадщини в країнознавстві	2	
Змістовий модуль 2. Країнознавча характеристика держав світу			
6	Тема 6. Країнознавчий аналіз європейських держав	2	-
7	Тема 7. Специфіка розвитку країн Азії та Африки	2	-
8	Тема 8. Особливості країн Америки, Австралії та Океанії	2	-
РАЗОМ		16	-

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Методологічні основи країнознавства			
1	Тема 1. Теоретичні основи країнознавства Дефініції «країна», «держава» та «суспільство». Сутність географічного, історичного, соціально-політичного, суспільно-економічного, культурно-етнографічного аспектів і міжнародних відносин країни як об’єктів країнознавчих досліджень.	5	-
2	Тема 2. Типологізація та регіоналізація країн світу Регіоналізація світу. Економіко-географічне та геополітичне положення країн. Типологія країн за географічним положенням, розмірами території, чисельністю населення, політичним режимом, статусом і структурою суспільства, формою державного устрою, ідеологічною орієнтацією. Поняття та властивості території. Функції території. Поняття простору. Територіальна структура.	5	-
3	Тема 3. Етапи формування політичної карти світу Основні об’єкти політичної карти світу. Вплив географічних чинників на стратегічні позиції держав у світовому просторі Політико-територіальні утворення з різним міжнародним правовим статусом. Визначення геополітичного потенціалу країни.	5	-
4	Тема 4. Концепція регіоналізму у політичних відносинах Перспективи та виклики регіоналізації у ХХІ ст. Міжнародний імідж держав. Оцінка впливу глобалізації на міждержавний розвиток. Демократизація як глобальна тенденція світового	5	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 11

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	розвитку. Міжнародна ринкова економіка та її риси.		
5	Тема 5. Ключові аспекти культурної спадщини в країнознавстві Міграційні процеси, вплив на культуру. Культурна адаптація, збереження традицій. Міжкультурна комунікація. Культурний обмін та міжнародні події. Туристичні напрямки та популярність країн. Етичний та сталий туризм. Етнічний склад населення, його класифікація. Етнічний портрет країни.	5	
Змістовий модуль 2. Країнознавча характеристика держав світу			
6	Тема 6. Країнознавчий аналіз європейських держав Характеристика головних високорозвинених держав Європи. Спільні та відмінні риси політичного та економічного життя. Міні- та мікро- держави Європи. Особливості історичного розвитку країни Центрально-Східної Європи.	6	-
7	Тема 7. Специфіка розвитку країн Азії та Африки Політична система, форма правління, державного устрою та політичний режим країн Азії та Африки. Вплив ісламу на держави. Сучасні політичні проблеми та конфлікти.	6	-
8	Тема 8. Особливості країн Америки, Австралії та Океанії Політична система, політичний розвиток та соціально-економічний розвиток США та Канади. Вплив європейської колонізації та культурного обміну на регіональну ідентичність країн Австралії, Нової Зеландії та Океанії.	5	-
РАЗОМ		42	-

7. Індивідуальні самостійні завдання

Під час вивчення дисципліни передбачено виконання індивідуального завдання у формі написання наукового мікропроєкту.

Науковий мікропроєкт як наукове дослідження виконується студентами самостійно державною мовою. Всі цитати та не власні твердження студента у тексті (обсягом не більше трьох рядків) мають супроводжуватися посиланнями на відповідне джерело в переліку літератури. Вимога до унікальності реферату –70%. Для підготовки наукового мікропроєкту використовуються наукові, навчальні та нормативні джерела. Текст наукового мікропроєкту може ілюструватися рисунками, схемами, графіками, діаграмами, таблицями тощо.

Вимоги до структури Наукового мікропроєкту

Рекомендований обсяг наукового мікропроєкту складає 3-4 друковані сторінки. Науковий мікропроєкт починається із зазначення ПП і групи студента. Далі послідовно наводяться тема, вступ, основна частина, висновки і список використаних джерел за такою структурою:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 12

ППП, група студента

Тема

Вступ, основна частина, висновки.

Список використаних джерел.

Структурні елементи наукового мікропроєкту:

Вступ (0,5 стор., розкривається стан досліджуваної проблеми - варто виділити дискусійні питання та нерозв'язані проблеми; обґрунтовується актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки.

Основна частина (відповідно до обраної тематики описується проведення дослідження - вичерпно розкривається основний зміст питання на основі обраного наукового методологічного апарату).

Висновки (0,5 стор. - пояснюється розв'язання проблеми, пропонуються перспективи розвитку для подальших досліджень - рекомендовано зазначити не тільки те позитивне, що вдалося виявити у результаті опрацювання теми, а й недоліки та проблеми).

Список використаних джерел (5 – 7 джерел) розміщується в списку згідно з порядком посилань у тексті або за абеткою прізвищ авторів.

Технічні вимоги до оформлення наукового мікропроєкту

Науковий мікропроєкт зберігається в редакторі Microsoft Office Word на аркушах формату А4 (210х297 мм); шрифт - Times New Roman; кегль тексту 14 пт; міжрядковий інтервал - 1,0.

Текст розміщується на сторінці, залишаючи поля таких розмірів: верхнє і нижнє поля - 2 см; ліве поле - 3 см, праве поле - 1 см; абзац: відступ зліва - 0 см, відступ справа - 0 см, відступ першого рядка - 1 см; інтервал: перед - 0 пт, після - 0 пт, без додаткових інтервалів між абзацами. Слова без переносу, текст вирівнюється за шириною на сторінці.

Ілюстрації (малюнки, фотографії, схеми, діаграми, графіки) та таблиці розміщують як на одній сторінці з машинописним текстом, так і на наступних сторінках відразу після посилання на них за текстом. Вони нумеруються арабськими цифрами без знаку №. Ілюстрації позначаються словом «Рис.». Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць.

Посилання на літературу та інші інформаційні джерела наводять за текстом у квадратних дужках в кінці речення. Наприклад: [5], [12, с.43], де цифрами позначають порядковий номер джерела в переліку літератури та номери сторінок.

Літературні джерела вказуються лише ті, які використані при написанні наукового мікропроєкту і, на які є посилання у тексті. Цей список (5 – 7 джерел) подається згідно чинних стандартів, зокрема, ДСТУ 8302:2015. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylaoformlenniyaspyskuvykorystanyhdzherel.pdf>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 13

Перелік тем до індивідуального завдання

1. Сучасний стан Країнознавства: проблеми, напрямки дослідження та перспективи розвитку.
2. Країна як об'єкт дослідження: аналіз феномену країни та його роль у сучасному світі.
3. Важливість вивчення країн у геополітичних і суспільно-економічних умовах: виклики та можливості.
4. Різноманітність підходів до вивчення країн.
5. Функції та властивості території в контексті Країнознавства.
6. Різноманітність форм правління у світі: політичні режими та їх взаємозв'язок.
7. Вплив глобалізації на міждержавний розвиток: аналіз та оцінка.
8. Демократизація як глобальна тенденція світового розвитку: виклики та перспективи.
9. Міжнародна ринкова економіка та її вплив на розвинені країни: особливості та тенденції.
10. Кількісні параметри народонаселення: аналіз та порівняння світових показників.
11. Геокультурний простір та його модель: аспекти вивчення особливостей.
12. Класифікація галузей економіки в контексті Країнознавства.
13. Взаємини та спільні риси політичного та економічного життя найбільших високорозвинених країн Європи.
14. Особливості історичного та економічного розвитку міні- та мікро-європейських держав.
15. Особливості формування та розвитку політичних та економічних систем у скандинавських країнах.
16. Проблеми державного устрою та виклики економічного розвитку Китаю на сучасному етапі.
17. Природно-географічне розташування Японії та його вплив на економіку країни.
18. Економічна інтеграція у межах організації ісламського співробітництва: переваги та виклики.
19. Вплив географічних особливостей розташування на розвиток країн Африки.
20. Класифікація етнічного складу країн Африки та його вплив на сучасні проблеми та конфлікти.
21. Зовнішньоекономічна діяльність і ключові пріоритети Канади у міжнародних відносинах.
22. Етапи розвитку політичної мультикультурної нації та державності Канади.
23. Культурні особливості народів та етнічних груп у країнах Австралії.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 14

24. Роль країн Океанії у світових геополітичних та економічних процесах.
25. Впливу політичних і культурних чинників на формування міжнародних відносин.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання.

Результат навчання	Методи навчання
РН 10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах	Вербальні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація); практичні (аналіз та оцінка ситуації); дискусійний метод; метод активного навчання (командна робота); методи самостійної роботи (написання есе, підготовка доповідей); ситуаційний метод
РН 13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні	Вербальні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація); практичні (аналіз та оцінка ситуації); дискусійний метод; метод активного навчання (командна робота); методи самостійної роботи (написання есе, підготовка доповідей); ситуаційний метод

9. Методи контролю

Перевірка досягнення результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
РН 10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах	Усне опитування, перевірка виконання домашніх завдань, робота в групі, міні-контрольні роботи, перевірка виконання та захист індивідуальних завдань; залік
РН 13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні	Усне опитування, перевірка виконання домашніх завдань, робота в групі, міні-контрольні роботи, перевірка виконання та захист індивідуальних завдань; залік

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 15

матеріалу змістових модулів навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Процедура складання заліку визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань поточного контролю	100	-
Підсумкова семестрова оцінка	100	-

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	80	—
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20	—
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт; грантах; науково-дослідних проєктах; членство та науково- дослідницька робота у гуртках та центрах університету. 2. Підготовка наукових статей у фахових виданнях. 3. Підготовка тез доповідей наукових конференцій. 4. Залучення до неформальних позанавчальних заходів.	до 20 до 20 до 10 2	—
Разом за виконання завдань поточного контролю	100	—

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	20	—
Участь у дискусії	10	—
Виконання поточних тестових завдань	30	—
Виконання та захист практичних завдань	20	—
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	80	—

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 16

З метою застосування цілих чисел для оцінювання активностей здобувачів вищої освіти під час навчальних занять протягом семестру використовується 100-бальна шкала оцінювання кожного окремо виду робіт. Розрахунок набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр проводиться за формулою:

$$P_{НЗ} = (P_{В100} \times ВК_{В} + P_{УД100} \times ВК_{УД} + P_{ТЗ100} \times ВК_{ТЗ} + P_{ПЗ100} \times ВК_{ПЗ}) \times K_{НЗ}, \quad (1)$$

де $P_{НЗ}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

$P_{В100}$, $P_{УД100}$, $P_{ТЗ100}$, $P_{ПЗ100}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за семестр відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання поточних тестових завдань, за виконання та захист практичних завдань (кожний окремо вид робіт на навчальних заняттях оцінюється за 100-бальною шкалою);

$ВК_{В}$, $ВК_{УД}$, $ВК_{ТЗ}$, $ВК_{ПЗ}$ – вагові коефіцієнти відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання поточних тестових завдань, за виконання та захист завдань, кейсів. Значення вагових коефіцієнтів становить:

$$ВК_{В} = 20 \div 80 = 0,25;$$

$$ВК_{УД} = 10 \div 80 = 0,125;$$

$$ВК_{ТЗ} = 30 \div 80 = 0,375;$$

$$ВК_{ПЗ} = 20 \div 80 = 0,25;$$

$K_{НЗ}$ – коригувальний коефіцієнт. Значення коригувального коефіцієнту становить: $K_{НЗ} = 80 \div 100 = 0,8$.

Якщо здобувач вищої освіти набрав за поточний контроль 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі заліку. За складання заліку здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни формується за результатами підсумкового контролю.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі заліку, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 50 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 35–49 балів, він отримує право за власною заявою повторно опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Повторне вивчення окремих складових

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 17

навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 34 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою повторно опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою повторного вивчення навчальної дисципліни чи її окремих складових частин визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Рекомендовані курси:

Prometheus. Україна на шляху до ЄС. URL: <http://surl.li/awotov>.

Prometheus. Перемовини про вступ України до ЄС. URL: <http://surl.li/fcdzhw>.

Дія.Освіта. Безпечна міграція. URL: <http://surl.li/iyjjae>.

Дія.Освіта. Міжнародне гуманітарне право: зобов'язання держав під час збройних конфліктів, правила війни, права людини під час воєнного стану. URL: <http://surl.li/bumcyg>.

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 18

C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Країнознавство	Country Studies
2	Країна	Country
3	Держава	State
4	Географічне положення	Geographical Location
5	Етнічний склад	Ethnic Composition
6	Політична система	Political System
7	Адміністративно-територіальний поділ	Administrative-Territorial Division
8	Природні ресурси	Natural Resources
9	Економічний розвиток	Economic Development
10	Інфраструктура	Infrastructure
11	Рівень урбанізації	Level of Urbanization
12	Кліматичні умови	Climatic Conditions
13	Туристичний потенціал	Tourism Potential
14	Культурна спадщина	Cultural Heritage
15	Мовна політика	Language Policy
16	Міжнародні відносини	International Relations
17	Рівень життя	Standard of Living
18	Населення	Population
19	Трудові ресурси	Labor Resources
20	Глобалізація	Globalization
21	Експорт та імпорт	Export and Import
22	Транспортна система	Transport System
23	Національна ідентичність	National Identity
24	Імміграція	Immigration
25	Соціальні індикатори	Social Indicators

12. Рекомендована література

Основна література

1. Алексєєнко І.В. Курас А.І., Маргулов А.Х. Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір: підручник. Дніпро: ДДУВС, 2021. 164с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/7032>.

2. Єремєєва І.А. Теоретичне країнознавство: підручник. Дніпро: ДДУВС,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 19

2022. 144 с. URL: <http://surl.li/vjvwqv>.

3. Лизогуб В. А. Країнознавство: підручник. Харків: Право, 2019. 384 с. URL: <http://surl.li/tlzalx>.

4. Сергієнко, Л.В., Захаров, Д.М., Новосьолов, І.В. Розвиток урбанізованих територій в Україні та світі за період 1950–2035 років. Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 3 (105) С.131-145. URL: <http://surl.li/xvgpjb>.

5. Theron F. An Overview of the Evolution of Diplomacy in Europe and Africa. Key Issues in African Diplomacy. 2024. P. 11-28. URL: <http://surl.li/rxvnpv>.

Допоміжна література

1. Бандурка О.М., Швець Д.В., Бурдін М.Ю., Головка О.М. та ін. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник. Харків: Майдан, 2020. 618 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/344346655.pdf>.

2. Богінська І.В. Конфлікти пам'яті в міжнародних відносинах. Регіональні студії. Ужгород: Гельветика, 2021. Вип. 24. С.103-109. URL: <http://surl.li/xibwux>.

3. Войтюк О.С. Дипломатія та консульська служба: навчальний посібник. Електронні дані. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2024. 146 с. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/>.

4. Ксендзук В.В. Зовнішня політика України: навчальний посібник. Електронні дані. Житомир: Житомирська політехніка, 2024. 345 с. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/>.

5. Культурологія: підручник / за ред. Є.Р. Борінштейн. Одеса: Університет Ушинського, 2023. 433 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16952>.

6. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Країнознавство: навч. посібник. Київ: Кондор, 2018. 264 с. URL: <http://surl.li/ioxmjg>.

7. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посібник / за заг. ред. О.М. Кузя. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с. URL: <http://surl.li/ygeike>.

8. Сидоров О.А., Фісуненко Н.О., Альошина Т.В. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник. Дніпро: Арт-Прес, 2023. 400 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/10961?locale=uk>.

9. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. Чернівці: Книги - XXI, 2019. 272 с. URL: <http://surl.li/nmvlmr>.

10. Цепенда М.М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. 226 с. URL: <http://surl.li/fxcysx>.

11. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с. URL: <http://surl.li/vpnata>.

12. Шушлян В. Феномен «країни» і «держави» у сучасному політичному дискурсі. Вісник Львівського університету. 2020. Вип. 31. С. 203-211. URL: <http://surl.li/yzjmgd>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/052.00.1/Б/ОК11- 1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20/ 20

13. Drutman L. Elections, political parties, and multiracial, multiethnic democracy: How the United States gets it wrong. Vol. 96, 2021 pp. 985-1020. URL: <https://www.nyulawreview.org/wp-content/uploads/2021/10/Drutman-ONLINE.pdf>.

14. Pepinsky Thomas B. The Return of the Single-Country Study. Annual Review of Political Science. 2019. Vol. 22. С. 187-203. URL: <http://surl.li/maebef>.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт бібліотеки Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <http://lib.ztu.edu.ua>.

2. Освітній портал Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <http://learn.ztu.edu.ua>.

3. Наукометрична база Scopus. URL: <http://surl.li/kpsted>.

4. Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/>.

5. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/>.

6. Сайт бібліотеки JSTOR. URL: <https://www.jstor.org/>.

7. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

8. Сайт електронної бібліотеки НБУ ім. Я. Мудрого. Культура України. URL: <https://elib.nlu.org.ua/>.

9. Сайт бібліотеки українських підручників. URL: <http://pidruchniki.ws/>.

10. Сайт освітнього ресурсу «Українська бібліотека LibreTexts». URL: <https://ukrayinska.libretexts.org/>.

11. Сайт електронної бібліотеки CulOnline. URL: <https://culonline.com.ua/>.

12. Сайт електронної бібліотеки OnlineКондор. URL: <https://online-condor.com.ua/>.

13. Сайт освітнього ресурсу «Українська бібліотека LibreTexts». URL: <https://ukrayinska.libretexts.org/>.

14. Сайт електронної бібліотеки «Олді+». URL: <http://ebooks.olddiplus.ua/>.

15. Сайт Інституту історії України НАНУ. URL: <http://history.org.ua/uk>.

16. Сайт Українського інституту національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/>.

17. Сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України. URL: <http://www.niss.gov.ua>.

18. Сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.

19. Сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://surl.li/iczdnp>.

20. Сайт Представництва Європейського Союзу в Україні. URL: <https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine>.

21. Сайт НАТО. URL: <http://www.nato.int>.

22. Сайт ООН. URL: <https://www.un.org/>.

23. Сайт ЮНЕСКО. URL: <https://www.unesco.org/>.

24. Oxford English Dictionary. URL: <https://www.oed.com/>.